

HELSINGIN KAUPUNGIN

**Vuoden 2024 talousarvio-  
ehdotuksen raami sekä  
talousarvio- ja  
taloussuunnitelma-  
ehdotuksen  
2024–2026  
laatimishojeet**

Khs 12.6.2023



Julkaisija Helsingin kaupungin kaupunginkanslia  
Osoite PL 20 (Pohjoisesplanadi 11–13)  
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Helmi Strategia ja talous/Kaupungin ja talous/Talousarvio  
Tilaukset Helsingin kaupungin kaupunginkanslia  
puh. (09) 310 36271

Jakelu sähköposti [anne.alanko@hel.fi](mailto:anne.alanko@hel.fi)

Helsingin kaupungin digipaino  
Helsinki 2023

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

<b>1. TIIVISTELMÄ .....</b>	<b>1</b>
<b>2. JOHDANTO.....</b>	<b>2</b>
<b>3. VUODEN 2024 TALOUDEN JA TOIMINNAN SUUNNITTELU .....</b>	<b>3</b>
STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN .....	3
VÄESTÖKEHITYS JA ENNUSTE .....	3
YLEINEN TALOUSTILANNE .....	5
HELSINGIN KAUPUNGIN TALOUDELLINEN TILANNE VUODEN 2023 KESÄLLÄ .....	7
VUODEN 2024 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN RAAMI .....	9
VUODEN 2024 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN RAAMIN POHJANA OLEVA TULOS- JA RAHOITUSLASKELMA 2024-2026.....	16
KAUPUNKITASOINEN INVESTOINTIRAAMI.....	17
SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUSTOIMIALAN VALTION RAHOITUS 2024–2026 JA TALOUSARVIOEHDOTUS.....	18
LINJAUKSIA VUODEN 2024 TALOUSARVIOEHDOTUSTEN VALMISTELUUN .....	23
<i>Vuoden 2023 kustannustason talousarviota korkeamman kasvuennusteen huomioiminen raamissa 2024 ....</i>	<i>23</i>
<i>Elinvoima- ja työllisyydenhoidon toimintojen organisaatiomuutokseen varautuminen.....</i>	<i>23</i>
<i>Kotoutumislain mukaisen toiminnan korvaukset ja menojen budjetointi .....</i>	<i>24</i>
<i>Asuntotuotannon toimintakatteen asettaminen.....</i>	<i>24</i>
<i>Talvihoidon rahoitusmallin selvittäminen .....</i>	<i>24</i>
<i>HSL-kuntayhtymän maksuosuus .....</i>	<i>25</i>
<i>Vuonna 2023 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet, toimintatavan muutos.....</i>	<i>25</i>
<i>Kertapalkitseminen.....</i>	<i>26</i>
<i>Työmatkaetu.....</i>	<i>26</i>
<i>Liikunta- ja kulttuurietu.....</i>	<i>26</i>
<i>Palkkakehitysohjelma.....</i>	<i>26</i>
<i>Työterveyshuollon kustannusten budjetointi .....</i>	<i>27</i>
<i>Työkykyjohtamisen muutokset .....</i>	<i>27</i>
<i>Työkyvyttömyyseläkemaksut .....</i>	<i>27</i>
<i>Osatyökykyisten määräraha .....</i>	<i>27</i>
<i>Työvoiman saatavuus / vieraskieliset työntekijät .....</i>	<i>28</i>
<i>Työsuhdeasunnot.....</i>	<i>28</i>
<i>Valmiuslain mukainen kunnan varautumisen budjetointi.....</i>	<i>28</i>
<i>Innovaatio- ja elinvoimatoiminta .....</i>	<i>29</i>
<i>Kaupunkiyhteinen tuottavuustavoite .....</i>	<i>29</i>
<i>Arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön pääomitus .....</i>	<i>30</i>
<i>Arkkitehtuuri- ja designmuseon (ADM) kiinteistöosakeyhtiö.....</i>	<i>30</i>
<i>Joidenkin kaupungin myöntämien avustusten siirto talousarviokohtien välillä .....</i>	<i>30</i>
<b>4. TALOUSARVIOALOITTEET .....</b>	<b>32</b>
<b>5. TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT.....</b>	<b>33</b>
<b>6. VUODEN 2024 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN VALMISTELUN AIKATAULU .....</b>	<b>35</b>

12.6.2023

---

## 1. TIIVISTELMÄ

Valtiovarainministeriön ennuste vuoden 2023 peruspalvelujen hintaindeksin kasvuksi on raamin 2024 valmistelutilanteessa selvästi korkeampi (5 %) kuin talousarvion 2023 valmistelutilanteessa syksyllä 2022 (3,8 %).

Vuoden 2024 talousarvioehdotusta valmisteltaessa otetaan huomioon vuodelle 2023 ennustettu kustannustason kasvun nopeutuminen vastuuperiaatteen mukaista kaupunkitason kokonaismenotasa valmisteltaessa.

Kaupunkitasoisessa kokonaisraamissa 2024 on huomioitu vuoden 2023 kasvaneen kustannustason muutoksen perusteella 1,2 %-yksikön kasvu, eli hieman yli 26 milj. euroa, vuoden 2024 kaupunkitasoisen kokonaisraamin tasoa kasvattavasti.

Kaupunkitasoiset velvoitteet pienentävät toimialoille (ei sotepe) ja kaupunginkanslialle jäävää käyttötalouden menoraamia. Raamissa 2024 kyseisten kaupunkitasoisten velvoitteiden kasvu on 20 miljoonaa euroa. Velvoitteiden taso tarkentuu syyskuussa lautakuntien ja kansliapäällikön talousarvioehdotusten perusteella.

Kaupunkitasoinen käyttötalouden kokonaisraami toimintamenoille vuodelle 2024 on 2 267 637 euroa, kun huomioidaan kaupunkitasoiset velvoitteet 20 milj. euroa. Kaupunkitasoisen kokonaisraamin mukaisten toimintamenojen kasvuprosentti on 4,0 % verrattuna talousarvioon 2023.

Kaupunkistrategian mukaisesti kaupungin kokonaisinvestoinnit mitoitetaan strategiakaudella rahoituksellisesti kestäväälle tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta. Kaupungin investointeja ohjataan kokonaisuutena. Hankkeiden kustannustason nousu edellyttää rakentamishojelmien ja hankkeiden ohjelmointien uudelleen tarkastelua ja aikataulujen sovittamista investointiraamin mahdollistamiin esitettyihin taloussuunnitelman ja 10-vuotisen investointiohjelman mukaisiin määrärahasoihin.

Toimialojen tulee 27.9.2023 mennessä arvioida investointiohjelmassa 2023 olevat hankkeet, joiden toteutusedellytykset eivät täyty kuluvana vuonna mm. urakan valmistelun viivästymisestä johtuen. Toimialat ohjelmoivat nämä hankkeet uudelleen seuraavan vuoden investointiohjelmaan kesäkuussa annetun raamin 2024 päälle. Vuodelta 2023 ao. hankkeet nollataan ennusteessa. Ylitysoikeutta voidaan edelleen hakea loppuvuoden yllätyksellisille muutoksille

12.6.2023

---

## 2. JOHDANTO

Vuoden 2024 talousarvion laatimisohteissa esitetään tulos- ja rahoituslaskelman muodossa talouden toteumatilanteeseen ja ennusteisiin perustuva arvio kaupungin talouden kehityksestä vuosina 2023–2026 sekä ennuste keskeisten talouden tunnuslukujen kehityksestä. Kaupungin taloustilanteeseen, tunnuslukuihin sekä kaupunkistrategian taloustavoitteisiin perustuen annetaan euromääräinen raami vuodelle 2024 kaupunkitasolla käyttötalousmenoille sekä talousarviokohdittain investoinneille.

Laatimisohteisiin sisältyvässä tulos- ja rahoituslaskemassa on vuoden 2023 osalta esitetty tunnusluvut vuoden 2023 ensimmäisen talousarvion toteutumisennusteen pohjalta. Seuraava toteutumisennuste vuoden 2023 talousarviosta valmistuu elokuun lopulla.

Vuoden 2024 talousarvion valmisteluajataulu on merkitty tiedoksi kaupunginhallituksessa 24.4.2023. Lauta- ja johtokuntien tulee hyväksyä talousarvioehdotuksensa 13.9.2029 mennessä.

Sotepe-toimialan osalta lautakunnan tulee hyväksyä talousarvioehdotuksensa 19.9.2023 mennessä.

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja turvaavat edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen. Talousarvio ja -suunnitelma on kaupunkistrategian toteuttamisen ja seurannan keskeisin väline.

Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää vuosittain talousarvion laatimisohteista ja noudattamisohteista. Talousarvion laatimisohteissa annetaan toimialoille, virastoille ja liikelaitoksille ohjeet talousarvion ja -suunnitelman laatimiseksi. Laatimisohteiden käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitus voi hyväksyä talousarvion valmistelutyötä ohjaavia kannanottoja. Hallintosäännön mukaan investointitarkastelu laaditaan kymmeneksi vuodeksi. Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus, rahoitusjohtaja ja taloushallintopalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja antavat tarkempia ohjeita kaupungin taloudenhoidosta. Rahoitusjohtaja antoi toukokuussa 2023 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2024–2026 tekniset valmisteluohjeet, joissa ohjeistetaan mm. lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotusten rakennetta, teknistä muotoa, tietosisältöä ja esitettävien tietojen laa-

12.6.2023

---

juutta, eri tulojen ja menojen edellyttämiä määräraha-varauksia ja niiden laskenta-perusteita sekä annetaan valmistelutyössä käytettäviä kaupunkiyhteisiä pohjajati-toja.

### 3. VUODEN 2024 TALouden JA TOIMINNAN SUUNNITTELU

#### **Strategisten tavoitteiden toteuttaminen**

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.10.2021 kaupunkistrategian vuosiksi 2021–2025. Kaupunkistrategia on lähtökohtana valmisteltaessa valtuustokauden talousarvioita, toimintasuunnitelmia ja tulosbudjetteja. Kaupunkistrategian keskeisiä onnistumisia, vaikutuksia ja haasteita seurataan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seuranta-a. Kaupunkistrategiaa toteutetaan osana kaupungin toimialojen ja palveluiden päi-vittäistä työtä.

Kasvun paikka -kaupunkistrategian 2021–2025 painopisteet muodostavat lähtökoh-dan valmisteltaessa vuoden 2024 talousarvioehdotusta. Kaupunkistrategian lisäksi talousarvioehdotuksia laadittaessa huomioidaan kaupunkiyhteiset toiminnan tavoit-teet, strategian seurannan 13 painopisteeseen tunnistetut mittarit sekä strategiset poikkihallinnolliset ohjelmat. Talousarvion laatimisessa tulee hyödyntää havaintoja Helsingin toimintaympäristön muutoksista (esim. toimintaymparisto.hel.fi) sekä näi-den vaikutuksista toimintaan ja palveluihin. Vuoden 2024 talousarvion laatimisessa tulee huomioida erityisesti keskeiset havainnot strategian puoliväliarvioinnista.

#### **Väestökehitys ja ennuste**

Helsingin asukasmäärä oli 664 028 henkeä vuodenvaihteessa 2022/2023. Väestön määrä kasvoi 5 571 hengellä vuonna 2022, mikä vastaa 0,9 prosentin kasvua. Vuo-den 2022 väestönkasvu oli selkeästi korkeampi, 4 043 henkeä enemmän, kuin vuonna 2021. Vuosina 2020–2021 väestön määrä kasvoi selvästi vähemmän kuin 2010-luvulla, jolloin kasvu oli keskimäärin 7 000 henkeä vuodessa. 2000-luvun suu-rin kasvu oli 8 700 henkeä vuonna 2013.

Helsingin väestönkasvussa näkyi hidastumista jo vuonna 2018 erityisesti muulle pääkaupunkiseudulle lisääntyneen muuttotappion myötä. Osittain tähän olivat syynä seudun suuret liikenneinvestoinnit, ja niitä seurannut huomattava asuntora-kentamisen lisääntyminen. Vuosina 2020–2021 koronapandemia pienensi Helsingin väestönkasvua erityisesti kotimaan muuttoliikkeen tappiollisuuden myötä.

Vuonna 2022 väestönkasvu näytti jo kuitenkin elpymisen merkkejä. Vaikka vuoden 2022 kotimaan muuttoliike oli ennakkotietojen mukaan kahden edellisen vuoden ta-paan edelleen tappiollista, tappio kuitenkin pieneni edellisen vuoden yli 4 100 hen-gestä 550 henkeen. Helsingistä muuhun Suomeen kohdistunut lähtömuutto palautui

12.6.2023

---

lähes koronapandemiaa edeltävien vuosien tasolle. Vuoden 2022 väestönkasvu perustui erityisesti ennätysellisen suureen ulkomaan muuttoliikkeen voitollisuuteen, mikä oli 6 740 henkeä.

Syntyneiden määrä jäi 6 176 lapseen vuonna 2022, mikä oli noin 900 lasta edellisvuotta vähemmän. Toisaalta kuolleiden määrä kasvoi 5 929 kuolleeseen, mikä oli vajaat 400 kuollutta edellisvuotta enemmän. Näin ollen Helsingin sama luonnollinen väestönkasvu, ts. syntyneiden ja kuolleiden erotus, jäi 247 henkeen, mikä oli selvästi 2000-luvun pienin määrä.

Vuoden 2023 alun ennakkotietojen mukaan Helsingin kotimaan muuttoliike on kääntymässä voitolliseksi. Ulkomaan muuttoliike on ollut alkuvuoden aikana ennätysellistä edellisvuottakin korkeammalla tasolla, mihin on osittain vaikuttanut Ukrainan sotaa paenneiden mahdollisuus saada kotikuntaoikeus Suomesta. Ukrainan kansalaisten määrä on kasvanut Helsingissä alkuvuoden aikana hieman yli 400 hengellä. Kotikuntaoikeutta hakevien määrä on jäämässä alkuvuoden tietojen perusteella selvästi alemmaksi kuin mitä Ukrainasta paenneita saapui Helsinkiin vuotta aikaisemmin. Henkilö voi saada kotikuntaoikeuden, kun hänelle on myönnetty tilapäisen suojelun oleskelulupa vähintään vuotta aikaisemmin.

#### Väestöennuste 2023–2025

Vuosina 2023–2024 väestönkasvu nousee noin 7 850 henkeen. Ennusteessa on huomioitu Ukrainan pakolaisista tuleva muuttomäärien lisäys. Vuosina 2025–2026 väestö kasvaa ennusteen mukaan hieman alle 6 900 henkeä vuodessa. Kasvu perustuu sekä muuttoliikkeeseen että luonnolliseen väestönkasvuun. Ulkomaan muuttoliikkeestä tuleva väestönkasvu on oletuksen mukaan selvästi kotimaan muuttoliikkeen tuomaa väestönkasvua suurempaa.

Varhaiskasvatuseräikäisten, 1–6-vuotiaiden määrä alkoi laskea vuonna 2019 ja lasku jatkuu vielä 2025 asti. Ikäryhmän koon pienentyminen on seurausta viime vuosien syntyvyyden laskusta. Vuodesta 2025 alkaen varhaiskasvatuseräikäisten määrä lähtee jälleen kasvuun. Peruskouluikäisten, 7–15-vuotiaiden määrä on kasvanut viime edellisten vuosien aikana ja kasvu jatkuu vielä parin seuraavan vuoden ajan. Vuonna 2023 kasvu on noin 1 000 henkeä ja vuonna 2024 noin 450 henkeä. Vuonna 2025 lasten määrä pysyy lähes vuoden 2024 tasolla.

Toisen asteen koulutukseen kuuluvien ikäryhmän, 16–18-vuotiaiden, määrä on myös kasvanut viime vuosina ja kasvun ennustetaan jatkuvan myös tulevina vuosina. Vuosina 2023–2025 ikäryhmä koko kasvaa keskimäärin vajaalla 500 hengellä vuodessa.

Työikäisten 19–64-vuotiaiden määrä kasvoi vuonna 2020, mutta vähentyi vuonna 2021 noin 1 300 hengellä. Vuonna 2022 ikäryhmä palasi kasvu-uralle kasvun ol-

12.6.2023

---

lessa hieman yli 3 500 henkeä. Vuosina 2023–2024 työikäisten määrä kasvaa ennusteen mukaan keskimäärin hieman alle 4 500 hengellä. Vuonna 2025 kasvu laskee vajaaseen 3 500 henkeen.

Kansaneläkeikäisten, 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa vuosina 2023–2025 keskimäärin 2 000 hengellä vuodessa. Kasvu kohdistuu erityisesti 75 vuotta täyttäneisiin, joiden määrä kasvaa keskimäärin 2 200 hengellä vuodessa, kun taas 65–74-vuotiaiden ikäryhmässä määrä vähenee vuosina 2023–2024, mutta kääntyy kasvuun vuonna 2025.

Helsingin uusi väestöennuste perustuu oletukseen, että työllisyys pysyy vähintäänkin edellisvuoden tasolla. Helsingin oletetaan saavan lähivuosina muuttovoittoa kotimaasta erityisesti nuorista aikuisista, joihin myös opiskelijaikäluokat kuuluvat. Oletuksena on myös se, että koronapandemiavuosien myötä tullut poismuuttaneiden määrän kasvu pysähtyy ja palaa tasolle, joka oli ennen vuotta 2020, ja toisaalta tulomuuttajien määrät pysyvät myös vastaavalla tasolla. Ulkomailta saatavan muuttovoiton oletetaan pysyvän edelleen lähes edellisvuosien tasolla. Vuosina 2023–2024 oletetaan Ukrainasta sotaa paenneiden lisäävän ulkomaan muuttovoittoa. Syntyneiden määrään vaikuttavan hedelmällisyyden oletetaan pysyvän edelleen matalalla tasolla lähivuosina. Väestönkasvun edellyttämän asuntotuotannon oletetaan myös pysyvän riittävän suurena.

## **Yleinen taloustilanne**

Kuvaus yleisen taloustilanteen kehityksestä perustuu Valtiovarainministeriön kevään 2023 Taloudelliseen katsaukseen ja Kuntaliiton arvioihin.

Vuoden 2022 alussa talouskasvu oli Tilastokeskuksen mukaan vahvaa koronaan liittyvien rajoitustoimien päätyttyä, mutta loppuvuonna bruttokansantuotteen volyyymi heikkeni kolmannella neljänneksellä 0,2 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 0,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Suomi putosi tekniseen taantumaa. Talouden suunnan käänsi miinukselle voimakkaasti kiihtynyt inflaatio. Kysynnän heikentyminen viimeisellä neljänneksellä oli erittäin laaja-alaista. Keskimäärin bruttokansantuotteen volyyymi kasvoi vuonna 2022 kuitenkin vielä 2,1 prosenttia. Työllisyysaste (15–64-vuotiaat) nousi peräti 73,8 prosenttiin, mutta tehtyjen työtuntien määrä lisääntyi työllisten määrää hitaammin. Koko kansantalouden palkkasumma kasvoi viime vuonna yli 6 prosenttia, mutta paikallishallinnossa palkat kasvoivat vain noin 3,5 prosenttia.

Kustannusten nousu välittyi myös kuluttajahintoihin, jotka nousivat vuonna 2022 rajusti; 7,1 prosenttia. Inflaation nousun taustalla vaikutti jo vuoden 2021 aikana erittäin rajusti noussut energian hinta, mutta myös ruuan hinta nousi viime vuonna poikkeuksellisen paljon. Kuluttajahintojen nousu käänsi reaaliensiot miinukselle.



12.6.2023

---

Julkisen sektorin tila vahvistui vuonna 2022 selvästi verotulojen kasvun siivittämänä. Julkisen sektorin alasektoreista voimakkaimmin vahvistui valtionhallinto, jonka netto-luotonanto eli alijäämä koheni edellisestä vuodesta yli neljällä miljardilla eurolla. Tästä huolimatta valtio oli viime vuonna yhä 4,3 miljardia euroa alijäämäinen.

Kansantalouden tilinpidon mukaisen paikallishallinnon eli kuntasektorin rahoitustasapaino oli ennakkolukujen mukaan vajaa 0,8 miljardia euroa alijäämäinen. Alijäämä oli samoissa lukemissa myös vuonna 2021. Tilastohistorian heikoimmassa kunnossa paikallishallinto oli vuonna 2019, jolloin alijäämä nousi 3 miljardiin euroon.

Inflaation kasvu on hidastunut hieman vuoden 2023 alussa, mutta hintojen nousu pysyy kuluvana vuonna yhä korkealla tasolla ja laaja-alaisena. Suomen inflaatiotrendit vaihtelevat 4,5 ja noin 6 prosentin välillä. Inflaatiota ruokkii jatkossa muun muassa nouseva korkotaso, elintarvikkeet sekä palvelut. Inflaatiopaineita taas helpottavat paitsi energian ja kuljetusten hintojen lasku niin myös tuotantoketjuihin liittyvien pullonkaulojen helpottuminen sekä kokonaiskysynnän yleinen hidastuminen.

Suomen kansantalouden ennakkolliset tuotantoluvut ovat olleet alkuvuoden ensimmäisellä neljänneksellä nollan tuntumassa ja tukeutuneet pitkälti palvelusektorin kasvuun. Inflaation ja korkojen nousuvauhdin odotetaan kuitenkin hiipuvan vuoden loppupuolella. Tämä tukee ostovoiman ja kulutuskysynnän toipumista ja vaimean talouskasvun käynnistymistä. Myös odotukset maailmantalouden kasvusta ja viennäkymistä ovat kohentuneet. Kansantalous onkin ennusteiden mukaan kääntymässä loppuvuonna lievälle kasvu-uralle, mutta keskimäärin ennusteet tämän vuoden bruttokansantuotteen volyymikasvusta liikkuvat noin -1,0 ja nollan välillä.

Talouskasvun hiipuminen vuonna 2023 välittyy myös työllisyystilanteeseen, sillä työllisyys notkahtaa ja työttömyys kasvaa hieman monissa ennusteissa. Avoimien työpaikkojen määrä on jo laskenut. Työmarkkinoiden tilan ennakoitaankin jatkuvan vaakaana. Palkkasumma kasvaa tänä vuonna noin 4 prosenttia. Myös ansiot kasvavat vastaavasti. Kunnat ja hyvinvointialueet ovat sopimuskierron palkkajohtajia, mutta keskimäärin palkkaratkaisu ei ole keskeisiä verokkaimaita korkeampi.

Maailmantalouden kasvu nopeutuu vuonna 2024 hieman. Voimakkaimmin keskeisistä talousalueista kasvaa Kiina. Maailmantalouden kehitys vetää Suomen viennin ensi vuonna valtiovarainministeriön mukaan vajaan 4 prosentin kasvuun. Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan ensi vuonna vaimeasti, noin 0,5–1,5 prosenttia. Talouden elpyminen kohentaa työllisten määrää. Kasvuennusteisiin kohdistuu kuitenkin riskejä odotettua heikommasta kehityksestä. Niitä aiheuttavat esimerkiksi inflaatio- ja korkokehitys sekä ulkopoliittiset epävarmuudet.

Miinusmerkkisen kehityksen jälkeen investoinnit palautuvat vuonna 2024 nollan tuntumaan tai pienelle plussalle. Asuinrakennusinvestoinnit supistuvat yhä, mutta investointien kysyntää vahvistavat kasvavat panostukset maanpuolustukseen sekä vihreä siirtymä. Investointinäkyviä tukee myös se, että inflaation ja kustannuspaineiden

12.6.2023

---

odotetaan hidastuvan vuoden 2024 aikana selvästi. Tyypillisimmillään inflaatioennusteet ensi vuodelle liikkuvat reilun kahden prosentin tuntumassa. Hintojen nousu on laaja-alaista, kohdentuen lähinnä palveluiden hintoihin.

Koko kansantalouden palkkasumman ennakoidaan kasvavan ensi vuonna yhä noin 4 prosenttia, sillä työllisyyden kasvu kompensoi ansioiden nousuvauhdin hidastumista.

Vaikka julkisen talouden tilanne koheni vuonna 2022, tilanne heikkenee merkittävästi jälleen vuodesta 2023 lähtien. Julkisen talouden epätasapaino on kasvanut tuoreimmissa ennusteissa entisestään.

### **Helsingin kaupungin taloudellinen tilanne vuoden 2023 kesällä**

Kaupungin tilikauden tulos vuonna 2022 oli 347 miljoonaa euroa, joka on 320 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Vuonna 2021 tulos oli 350 miljoonaa euroa. Kaupungin toimintakate toteutui lähes talousarvion mukaisena valtionavustuksina maksettujen koronakompensaatioiden seurauksena. Edellisvuoteen verrattuna toimintakate kuitenkin heikkeni 8 prosenttia. Syynä olivat menojen kasvu sekä HKL:n yhtiöittämisen vaikutukset vuosien vertailukelpoisuuteen. Toimintakate kertoo, paljonko kaupungin käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Verotulot kasvoivat edellisvuodesta 7 prosenttia. Verotuloja kertyi 330 miljoonaa budjetoitua enemmän.

Ennakoitua paremman verotulokertymän ansiosta myös kaupungin vuosikate toteutui talousarviota parempana. Vuosikate oli 733 miljoonaa euroa, mikä oli 336 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Vuosikate jäi kuitenkin hieman edellisvuoden tasosta. Vuosikate tarkoittaa tulorahoitusta, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin palvelujen rahoittamisen jälkeen.

HKL-liikennelaitoksen yhtiöittäminen toteutui 1. helmikuuta 2022 alkaen, kun HKL:n liiketoiminta siirtyi toimintaa välittömästi jatkavalle Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:lle. Kaupunkiliikenteen ulkopuolelle jäivät metron infra- ja liikennöintisopimukseen liittyvät toiminnot. HKL:n yhtiöittämisen yhteisvaikutus Helsingin vuoden 2022 tilinpäätöksen tulokseen oli lähes neutraali.

Toiminnan ja investointien rahavirta, joka on keskeinen kaupungin talouden tilannetta kuvaava tunnusluku, toteutui HKL:n yhtiöittämisen osalta vertailukelpoisilla luvuilla tarkastellen 8,8 miljoonaa euroa alijäämäisenä, mutta kuitenkin 456 miljoonaa euroa talousarviota parempana. Tämä johtui budjetoitua paremmista verotuloista sekä talousarviota matalammasta investointitasosta. Vuonna 2022 Helsinki nosti uutta lainaa 115 miljoonaa euroa. Lainakanta vuoden 2022 lopussa oli 951

12.6.2023

---

miljoonaa euroa, eli se kasvoi 38 miljoonaa euroa vuodesta 2021. Asukasta kohti lainaa oli 1 431 euroa.

Kaupunkistrategian käyttötalouden toimintamenoja mitoittava taloustavoitteen, eli ns. vastuuperiaatteen, mukaiset menot kasvoivat vuonna 2022 noin 1,8 prosenttia. Vertailukelpoinen kasvu on noin 3 prosenttia, kun huomioidaan HKL:n yhtiöittäminen ja koronakustannusten menoja pienentävä vaikutus. Kasvuvauhti oli hitaampi kuin tavoitetaso, joka oli tuorein peruspalveluiden hintaindeksin ennuste (VM 12/2022) huomioiden 4,0 prosenttia.

Helsingin kaupungin ja liikelaitosten investointimenot olivat 1 032 miljoonaa euroa vuonna 2022. Kun HKL:n yhtiöittäminen huomioidaan, Helsingin vertailukelpoinen investointitaso vuonna 2022 oli 767 miljoonaa euroa, mikä on 107 miljoonaa alle talousarvion. Rakennuskustannusten ja tarjoushintojen nousu siirsivät investointien toteutuksia tulevalle vuodelle.

Investointien tulorahoitusprosentti nousi 97 prosenttiin. Investointien tulorahoitusprosentti kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella eli vuosikatteella.

Vuoden 2023 osalta kaupungin talouden toteutumistilanteesta saadaan keskeinen tilannetieto elokuun alussa 30.6.2023 tilanteesta tehtävän välitilinpäätöksen valmistuttua. Välitilinpäätöksen pohjalta kootaan elokuussa vuoden 2023 toinen talousarvion toteutumisennuste, tämä ennuste julkistetaan elokuun lopulla.

Toukokuun alussa julkistetussa vuoden ensimmäisessä ennusteessa toimintatulojen arvioidaan ylittävän talousarvion n. 33 milj. eurolla, johtuen mm. ulkoisesta rahoituksesta. Toimintamenoja arvioidaan kertyvän 133 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Menojen korkeampaan tasoon vaikuttavat kunta-alan korkeat palkan- korotukset, työmarkkinatuen kuntaosuus, lumitalvi sekä joukkoliikenteen infrakustannuksiin vaikuttava korkotaso.

Verorahoituksen ennustetaan toteutuvan talousarviota parempana. Tämä johtuu sekä kunnallis- että yhteisöverotuottojen odotettua paremmasta kehityksestä. Verotuloennusteen kasvun seurauksena vuosikatteen ennustetaan toteutuvan 30 milj. euroa talousarviota parempana.

Investointien ennustetaan toteutuvan 948 milj. euron tasolla eli jopa 24 % vuotta 2022 suurempina.

Toiminnan ja investointien rahavirran (=kaupunkistrategian alijäämärajoite) ennustetaan toteutuvan 63 milj. euroa alijäämäisenä. Tämä on 26 milj. euroa talousarviota heikompi taso.

12.6.2023

---

## Vuoden 2024 talousarvioehdotuksen raami

Talousarvioehdotuksen 2024 raami ja laatimisohteet perustuvat:

- Yleisen talouskehitykseen ja sotepe-muutoksen huomioimiseen kaupungin verorahoituksessa 2023-2026
- Kaupunkistrategian käyttötalouden vastuuperiaatteeseen sekä kokonaisinvestointien mitoittamisen tavoitteisiin (toiminnan ja investointien rahavirran taso sekä lainakannan kasvu)
- Vuonna 2023 toteutuneen kustannustason muutoksen kiihtymisen huomioimiseen 2024 raamissa.

Helsinki toteuttaa vastuutaan julkisen talouden kestävyden turvaamisessa. Kaupunkistrategian mukaisesti vuoden 2024 raami perustuu käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen, jossa käyttömenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä strategiassa asetettuun tuottavuustavoitteeseen. Strategian mukaisesti vuosittaiset talousarviot, ja sitä kautta tätä edeltävä talousarvioehdotuksen raami, eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoa.

Kaupunkistrategiassa todetusti Helsinki on viime vuosina lisännyt investointejaan rohkeasti. Vastedeskin rohkea kasvu ja investoinnit luovat edellytykset vahvalle kaupunkitaloudelle. Investointien suunnittelussa tulee toimia pitkäjänteisesti ottaen huomioon hankkeiden suunnittelun ja toteutuksen edellyttämä yhtä talousarviokierroksen vaihetta pidempi aikajänne. Talousarvioehdotuksen raamissa suunnitelmakaudella 2024-2026 kokonaisinvestoinnit on mitoitettu siten, että kaupunkistrategian alijäämärajoite toteutuu.

Raamin 2024 toiminnan ja investointien rahavirta on kaupunkistrategian alijäämärajoitteen tasolla, minkä verorahoitusnäkyvien mahdollisesti heiketessä suunnitelmakauden 2024-2026 investointitasoja voidaan joutua sopeuttamaan talousarvioehdotusten yhteensovitusvaiheessa tai tulevilla talousarviokierroksilla.

Raamiin sisältyvällä investointiraamin sitovuustason väljyydellä parannetaan kaupunkistrategian mukaisesti kykyä investointien taloudelliseen arviointiin ja ajoitukseen.

Raami sisältää kaupunkiyhteisen tuottavuustavoitteen, jonka mukaan kaupungin toimintojen tuottavuutta parannetaan digitalisaation, tilatehokkuuden ja prosessitehokkuuden keinoin. Toimialojen lautakuntien ja kanslian tulee sisällyttää osaksi vuoden 2024 talousarvioehdotusta kaupunkiyhteinen toiminnan tavoite ja toimialakohtaiset mittarit tavoitteessa mainituista teemoista (mittarit vähintään kahdesta teemasta kolmesta) kaupunkistrategian 0,5 % tuottavuustavoitteen toteuttamiseksi.

12.6.2023

## Käyttötalous

Vuoden 2024 talousarvioehdotuksen raami perustuu käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeeseen. Vuosittaiset talousarviot eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoa. Käyttötalousmenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä tuottavuustavoitteen.

%	2022	2023	2024	2025	2026
*Peruspalvelujen hintaindeksi	3,80	5,00	3,00	2,90	3,60
**Kokonaisväestönkasvu	0,20	0,80	1,20	1,20	1,00
Tuottavuus	-0,30	-0,50	-0,50	-0,50	-0,50
Käyttömenojen kokonaismuutos	<b>3,70</b>	<b>5,30</b>	<b>3,70</b>	<b>3,60</b>	<b>4,10</b>

\*Kustannustason muutosta kuvaa peruspalvelujen hintaindeksi. (VM:n ennuste maaliskuu 2023)

\*\* Alustava väestöennuste 2023, huhtikuu 2023

Ennuste kustannustason kasvuvauhdista (peruspalveluiden hintaindeksi) on raamin 2024 valmistelutilanteessa selvästi korkeampi kuin talousarvion 2023 valmistelutilanteessa syksyllä 2022 (VM:n syyskuu 2022 ennuste vuodelle 2023 oli 3,8 %).

Kaupunkitasoisessa kokonaisraamissa 2024 on huomioitu vuoden 2023 kasvaneen kustannustason muutoksen perusteella 1,2 %-yksikön kasvu, eli hieman yli 26 milj. euroa, vuoden 2024 kaupunkitasoisen kokonaisraamin tasoa kasvattavasti.

Vastuuperiaatteen piiriin kuuluvat uuden talousarviohierarkian mukaisesti pääluokat 1-4, eli luvuista huomioitu pois pääluokan 5 luvut eli uusi Sotepe-toimiala, joka on valtionrahoitteinen ja ei kuulu vastuuperiaatteen piiriin.

Kaupunkitasoiset velvoitteet pienentävät toimialoille (ei sotepe) ja kaupunginkanslialle jäävää käyttötalouden menoraamia. Raamissa 2024 kyseisten kaupunkitasoisten velvoitteiden kasvu on 20 miljoonaa euroa.

Kaupunkitasoisissa velvoitteissa on varauduttu mm. vastuuperiaatteen mahdollisesti ylittäviin HSL kuntaosuusmaksun kasvuun, HKL-liikenneliikelaituksen ja Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n kaupungin maksuosuuksien kasvuun, työmarkkinatuen kuntaosuusmaksun nousuun sekä muihin keskitetysti varattavien määrärahojen vastuuperiaatetta suurempaan kasvuun.

Velvoitteiden taso tarkentuu syyskuussa lautakuntien ja kansliapäällikön talousarvioehdotusten perusteella.

12.6.2023

Kaupunkitasoinen käyttötalouden kokonaisraami toimintamenoille vuodelle 2024 on 2 267 637 euroa, kun huomioidaan kaupunkitasoiset velvoitteet 20 milj. euroa. Kaupunkitasoisen kokonaisraamin mukaisten toimintamenojen kasvuprosentti on 4,0 % verrattuna talousarvioon 2023.

<b>Käyttötalouden menoraami 2023-2025</b>				
(1 000 €)	<b>2023</b>	<b>2 024</b>	<b>2 025</b>	<b>2 026</b>
Käyttömenojen kokonaisraami	2 180 779	2 287 637	2 369 992	2 467 162
Kaupunkitasoisten velvoitteiden arvioitu osuus käyttömenoista (€)		-20 000	-20 000	-20 000
Käyttömenojen kokonaisraami huomioituna kaupunkitason velvoitteilla		2 267 637	2 349 992	2 447 162
Käyttömenojen kokonaismuutos huomioituna kaupunkitason velvoitteilla (€)		86 858	82 355	97 170
Käyttömenojen kokonaismuutos huomioituna kaupunkitason velvoitteilla (%)		<b>4,0 %</b>	<b>3,6 %</b>	<b>4,1 %</b>

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksille ei osoiteta toimialakohtaista raamia, mutta talousarvioehdotusten yhteensovitus tehdään kaupunkitasoisen kokonaisraamin puitteissa. Toimintamenojen kasvua kohdennetaan erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suorimmin lisää kustannuksia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan talousarvioehdotuksissa huomioidaan kaupunkistrategian kirjaus, että väestönkasvun osalta kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluiden väestönkasvua kuvaavana parametrina käytetään ikäryhmäkohtaista kasvua.

Alustavien väestönkasvuarvioiden mukaan kaupunkistrategian tavoitteen laskennassa käytettävä väestönkasvuprosentti on 0,80 vuodelle 2023, 1,20 vuodelle 2024, 1,20 vuodelle 2025 ja 1,00 vuodelle 2026.

Valtiovarainministeriön kevään ennusteen mukaan toimintamenojen kustannustason muutoksen määrittelevä peruspalvelujen hintaindeksin kasvu olisi 5,0 prosenttia vuonna 2023, 3,0 prosenttia vuonna 2024, 2,9 prosenttia vuonna 2025 sekä 3,6 prosenttia vuonna 2026.

Vuoden 2023 talousarvion menojen kokonaistaso tarkistetaan talousarviovalmistelun edetessä vastaamaan tuoreimpia ennusteita kustannustason (peruspalvelujen hintaindeksi) ja väestönkasvun muutoksesta.

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksien tulee perustua laskelmiin, joista ilmevät väestönkasvun ja toimintaympäristön muutosten vaikutukset asiakas- ja suo-

12.6.2023

---

ritemääriin erityisesti palveluissa, joiden kustannuksiin väestönkasvu suorimmin vaikuttaa. Laskelmista tulee ilmetä myös kustannustason muutoksien vaikutus. Toimialojen laskelmien perusteella mm. mahdollistetaan talousarvion yhteensovitusvaiheessa määrärahojen kohdentaminen.

Lauta- ja johtokuntien tulee talousarvioehdotuksissaan kiinnittää huomiota tulojen kerryttämiseen suhteessa menojen kasvuun.

Lauta- ja johtokuntien tulee sisällyttää talousarvioehdotukseen keväällä 2023 määritellyt palvelukustannukset, jotka sisältävät palvelujen kokonaiskustannukset, palvelujen suoritteet ja yksikkökustannukset sekä niiden kehityksen pidemmällä aikasarjalla. Palvelukustannusten laskennasta on annettu tarkempi ohjeistus vuoden 2024 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2024–2026 teknisissä valmisteluohjeissa otsikon ”Palvelukustannusten, suoritemäärien ja tilankäytön tehokkuuden kehitys” alla.

Vuoden 2024 raamin tulos- ja rahoituslaskelman ohessa on esitetty tulos- ja rahoituslaskelma-arviot myös vuosille 2025–2026.

## Verorahoitus

Tulos- ja rahoituslaskelmassa esitetyt verotuloarviot perustuvat valtiovarainministeriön kevään 2023 arvioihin taloustilanteen kehityksestä. Kaupungin kokonaisverorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet) tasoon vaikuttaa edelleen vuonna 2024 merkittävästi vuodenvaihteessa 2022/2023 tapahtuneen sotepe-uudistukseen liittyvien verorahoitusmuutosten ja niiden ns. jälkikäteistarkastusten aiheuttamat muutokset.

Sotepe-uudistus vaikutti kuntien vuoden 2023 kunnallisveroprosenttien tasoon. Kunnat eivät voineet päättää itsenäisesti vuoden 2023 kunnallisveroprosenttia, vaan se muodostui vuoden 2022 kunnallisveroprosentista, jota leikattiin lainsäädännössä määritellyn muutoksen, -12,64 prosenttiyksikköä, verran. Tämä kunnallisveroprosentin leikkaus tehtiin samansuuruisesti kaikille kunnille verovuodelle 2023. Veroprosenttileikkaus huomioiden Helsingin kaupungin vuoden 2023 kunnallisveroprosentti oli 5,36 %.

Vuodelle 2024 kuntien on ilmoitettava tuloveroprosentti prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella (Laki verotusmenettelystä, 11. luku, 91 a §). Jos kunta ei itse muuta veroprosenttia, niin se pyöristetään lähimpään kymmenykseen.

Raamissa 2024 on arvioitu verovuotta 2024 koskevat kunnallisverotilitykset pyöristyssäännön mukaisesti.

12.6.2023

---

Kunnallisverotulojen ennuste vuodelle 2024 on 1 000 miljoonaa, yhteisöverotulojen 475 miljoonaa euroa, kiinteistöverotulojen 315 miljoonaa euroa ja valtionosuustilistysten ennuste 282 miljoonaa euroa. Edellä mainitut verorahoituksen ennusteet perustuvat Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton laskelmiin (4/2023).

Sotepe-uudistukseen liittyvä siirtolaskenta vaikuttaa edelleen merkittävästi kuntien vuosien 2024–2025 valtionosuuksien suuruuteen. Vuodelle 2023 arvioitu valtionosuuksien taso on 195 miljoonaa euroa. Kasvu vuodesta 2023 johtuu ennen kaikkea sotepe-uudistuksen siirtolaskennan tarkistuksista. Sekä sotepe-uudistuksen muutosrajoitin että järjestelmämuutoksen tasaus ovat Helsingin osalta vuonna 2024 positiivisempia kuin vuoden 2023 valtionosuuteen vaikuttavat vastaavat erät.

Vuodesta 2023 eteenpäin uudessa verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasausjärjestelmässä tasaukseen huomioidaan tuloverot, yhteisöverot ja puolet kiinteistöverosta. Kunnan laskennallisten verotulojen ylittäessä tasausrajan (maan keskiarvo) tasataan valtionosuutta ylittävältä osuudelta 10 % . Helsingin tasaus tulee olemaan euroa/asukas -mittarilla maan toiseksi korkein, noin 87 euroa/asukas. Vuodelle 2024 verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen tason ei arvioida kasvavan vuodesta 2023.

Valtiovarainministeriön sekä Kuntaliiton arviot taloussuunnitelmakauden 2024-2026 verotilityksistä tarkentuvat elo-syyskuun aikana ja tarkentuneita arvioita käytetään talousarvioehdotuksen valmistelussa.

## Investoinnit

Kaupunkistrategian mukaisesti kaupungin kokonaisinvestoinnit mitoitetaan strategiakaudella rahoituksellisesti kestäväälle tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta. Toiminnan ja investointien rahavirta voi olla alijäämäinen valtuustokauden aikana yhteensä enintään julkisen talouden suunnitelmassa ja kuntatalousohjelmassa paikallishallinnolle asetetun alijäämätaavoitteen verran (-0,5 % BKT:sta). Alijäämärajoitetta laskettaessa on huomioitu HKL-liikelaitoksen yhtiöittämisestä johtuvat joukkoliikenneinvestointeihin kohdistuvat kaupungin takausvastuut (osa HKL:n investoinneista siirtyi 1.2.2022 lukien yhtiölle).

Vuoden 2022 talousarvion yhteydessä on linjattu, että strategiakauden edetessä rahavirran ja rahavirtasäännön toteutumista seurataan kaksi kertaa vuodessa talousarvioiden ja tilinpäätösten hyväksymisen yhteydessä. Siten investointiohjelmaa voidaan joutua sopeuttamaan myöhemmin ja ensimmäinen tarkasteluhetki on vuoden 2023 talousarvioehdotusten yhteensovituksen yhteydessä. Vuoden 2023 investoinnit ja 10-vuotinen investointiohjelma tulee laatia talousarvion 2022 taloussuunnitelman mukaiseen kokonaisinvestointitasoon.

Raamin 2024 toiminnan ja investointien rahavirta on alijäämärajoitteen mukainen (yhteensä vuosina 2022 – 2025).



12.6.2023

	Alijäämätavoite	TP 2020	TP 2021	TP 2022	E1 2023	Raami 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
A	Paikallishallinnolle asetettu alijäämätavoite (-0,5 % BKT:sta)			-275	-285	-294	-303	-312
B	Joukkoliikenneinvestointeihin kohdistuvat kaupungin takausvastuut			104	149	80	74	56
A+B	<b>Alijäämätavoitteen €-taso</b>			-171	-136	-214	-229	-256
C	<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	-9	-90	-9	-63	-321	-333	-406
A+B+C	<b>Erotus</b>			162	73	-107	-104	-150
A+B+C	<b>Kumulatiivisesti</b>			23				

**Strategiakausi**

Investointien ohjelmoinnissa hankkeiden toteutukseen liittyvät epävarmuudet tulee huomioida hankkeiden priorisoinnissa ja aikataulutuksissa. Talousarvioehdotuksiin sisältyvää investointiohjelmaa laadittaessa on priorisoitava lakisääteisten palvelutarpeiden ja kokonaistaloudellisen omaisuuden hallinnan hankkeita sekä asuntotuotantotavoitteen (8 000 asuntoa) ja kaupunkiuudistuksen toteuttamista edistäviä hankkeita. Hankkeet tulee ohjelmoida toteutettavaksi oikea-aikaisesti siten, että kaupungin eri tavoitteiden tasapainoinen toteuttaminen on mahdollista.

Kokonaistaloudellisuuden priorisoinnissa erityisen vahva rooli tulee olla investoinneilla tai investointien osakokonaisuuksilla, jotka vähentävät päästöjä, joiden takaisinmaksuaika on lyhyt, ja joiden voidaan osoittaa tuottavan säästöjä tai lisäävän kustannustehokkuutta suhteessa nykytilanteeseen tai tarjolla oleviin vaihtoehtoihin. Investointeja tulee ohjata kokonaisuutena, varmistaen että ohjelmoinnissa priorisoidaan edellä mainittuja lakisääteisten palvelutarpeiden ja kokonaistaloudellisen omaisuuden hallinnan hankkeita sekä asuntotuotantotavoitteen ja kaupunkiuudistuksen toteuttamista edistäviä hankkeita. Kaikkien investointien suunnittelussa ja aikataulutuksessa tulee huolehtia siitä, että kaupunkistrategiassa määriteltyä alijäämätavoitetta ei ylitetä.

Kaupunkistrategian keskeisenä tavoitteena on, että kaupungin investointeja ohjataan kokonaisuutena. Hankkeiden kustannustason nousu edellyttää rakentamiso-

12.6.2023

---

jelmien ja hankkeiden ohjelmointien uudelleen tarkastelua ja aikataulujen sovittamista investointiraamin mahdollistamiin esitettyihin taloussuunnitelman ja 10-vuotisen investointiohjelman mukaisiin määrärahatasoihin.

Edellisen vuoden tapaan kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön osoitettavat investointimäärärahat on raamissa yhdistetty muiden kuin talonrakennusinvestointien ja irtaimen omaisuuden hankinnan määrärahojen osalta. Tämä mahdollistaa kaupunkiympäristölautakunnalle raamissa osoitettujen investointimäärärahojen kohdentamisen talousarviokohtien välillä kaupungin vastuut ja tavoitteet yhtä talousarviokohtaa laajemmin priorisoiden. Muilta osin investointien talousarvioraami annetaan talousarviokohdittain, joiden mukaisiin investointitasoihin talousarvioehdotukset tulee laatia.

Talousarvioon sisältyvän investointiosan rakennetta on tarkoitus kehittää joidenkin kohtien osalta siten, että rakenne tukee kaupungin eri tavoitteisiin kohdentamien määrärahojen näkyväksi tekemistä. Alustava näkemys kehitettävästä rakenteesta on esitetty liitteessä 2.

12.6.2023

**Vuoden 2024 talousarvioehdotuksen raamin pohjana oleva tulos- ja rahoituslaskelma 2024-2026**

**Kunta-Helsingin tuloslaskelma**

<i>Miljoonaa euroa</i>	TP	TA	E1 2023	Raami	TS	TS2
	2022	2023		2024	2025	2026
Toimintatuotot	1 285	1 328	1 361	1 373	1 408	1 447
Toimintamenot	-5 126	-2 816	-2 949	-3 017	-3 248	-3 381
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-3 842</b>	<b>-1 489</b>	<b>-1 588</b>	<b>-1 645</b>	<b>-1 840</b>	<b>-1 934</b>
Verotulot	4 100	1 960	2 068	1 790	1 870	1 960
Valtionosuudet	378	186	195	282	433	468
Rahoitustulot ja -kulut	97	129	142	123	112	105
<b>VUOSIKATE</b>	<b>733</b>	<b>786</b>	<b>817</b>	<b>550</b>	<b>574</b>	<b>598</b>
Poistot ja arvonalennukset	-387	-363	-365	-370	-378	-393
Satunnaiset erät	1					
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>347</b>	<b>424</b>	<b>451</b>	<b>180</b>	<b>197</b>	<b>205</b>
Varausten ja rahastojen muutos	17	3	3	3	3	3
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)</b>	<b>364</b>	<b>426</b>	<b>454</b>	<b>183</b>	<b>199</b>	<b>208</b>

**Kunta-Helsingin rahoituslaskelma**

<i>Miljoonaa euroa</i>		TP	TA	E1 2023	Raami	TS	TS2
		2022	2023		2024	2025	2026
<b>Toiminnan rahavirta</b>	Vuosikate	733	786	817	550	574	598
	Satunnaiset erät						
	Tulorahoituksen korjausevät	-81	-116	-99	-91	-71	-70
<b>Investointien rahavirta</b>	Investointimenot	-767	-893	-948	-888	-925	-1 018
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	8	9	9	14	14	10
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	98	174	158	94	73	73
	<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>-9</b>	<b>-39</b>	<b>-63</b>	<b>-321</b>	<b>-333</b>	<b>-406</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>							
<b>Antolainauksen muutokset</b>	Antolainasaamisten lisäykset	-50	-86	-159	-63	-63	-63
	Antolainasaamisten lisäykset	105	85	85	96	93	93
<b>Lainakannan muutokset</b>	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	115	100	100	300	300	400
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-77	-52	-52	-62	-72	-87
	Oman pääoman muutokset	-15					
	Muut maksuvalmiuden muutokset	200	1		-1	-1	0
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>280</b>	<b>48</b>	<b>-26</b>	<b>271</b>	<b>257</b>	<b>343</b>	
<b>Vaikutus maksuvalmiuteen</b>	<b>271</b>	<b>9</b>	<b>-90</b>	<b>-51</b>	<b>-76</b>	<b>-63</b>	

12.6.2023

Edellä esitetyissä laskelmissa vertailutiedot vuodelta 2022 ovat koko Helsingin kaupungin lukuja. 2023 sekä raami 2024 ja TS-vuodet ovat Kunta-Helsingin lukuja.

## Lainakanta

	TP 2022	TA 2023	Raami 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
Lainakannan lisäys (1 000 €)		48 047	238 047	228 047	313 047
Lainakanta 31.12 (1 000 €)	951 000	999 047	1 237 094	1 465 141	1 778 188
Asukasmäärä		671 863	679 737	686 633	693 515
Lainakanta €/asukas	1 432	1 487	1 820	2 134	2 564

Edellä kuvatun suunnitelmakauden 2022–2026 mukaan kaupungin lainakanta kasvaisi yhteensä 827 milj. euroa neljän vuoden aikana. Tämä tarkoittaisi lainakannan merkittävää kasvua vuoden 2022 lopun tasosta.

## Kaupunkitasoinen investointiraami

INVESTOINTIOSA		TP 2022	TA2023	Raami 2024	Raami 2025	Raami 2026
		1 000 EUR	1 000 EUR	1 000 EUR	1 000 EUR	1 000 EUR
8 Investointiosa	Tulot	17 335	73 250	25 650	25 650	25 650
	Menot	680 815	815 318	820 000	852 200	943 100
8 01 Kiinteä omaisuus	Tulot	2 993	4 250	4 250	4 250	4 250
	Menot	45 117	32 200			
8 03 Kadut ja liikenneväylät, Kylk:n käytettäväksi	Menot	66 423	85 800			
8 04 Puistot ja liikunta-alueet, Kylk:n käytettäväksi	Menot	24 803	31 400	**280 700	**311 100	**328 000
8 09 Kaupunki uudistus, Kylk:n käytettäväksi	Menot	4 913	9 100			
8 10 Suuret liikennehankkeet	Menot	146 159	139 600			
8 02 Rakennukset, Kylk:n käytettäväksi	Menot	220 697	304 520	312 400	303 300	308 200
8 05 Irtaimen omaisuuden perushankinta	Menot	67 268	68 278	73 800	74 100	71 100
8 06 Arvopaperit	Menot	*25 396	20 420	21 000	11 000	11 000
8 07 Muu pääomatalous	Tulot	13 654	69 000	9 000	9 000	9 000
	Menot	1 319	1 000	1 000	1 000	1 000
8 07 50 Valtionosuudet ja avustukset	Tulot	5 620	8 400	8 400	8 400	8 400
8 07 51 Rakennusten ja osakkeiden myyntitulot	Tulot	18 221	4 000	4 000	4 000	4 000
8 08 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi	Menot	79 755	123 000	131 100	151 700	223 800
* ilman KLOY:n yhtiöittämisen vaikutusta arvopaperit kohtaan (265 milj. euroa)				** sisältää kohdat 8 01, 8 03, 8 04, 8 09 ja 8 10		

12.6.2023

---

## Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan valtion rahoitus 2024–2026 ja talousarvioehdotus

Laki (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen Uudella maalla 20 §) velvoittaa Helsingin kaupungin eriyttämään sosiaali- ja pelastustoimen talouden muusta kaupungin taloudesta. Talousarviossa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (Sotepe) esitetään erillisenä osana, jolla on omat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosat. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan määrärahat perustuvat valtion rahoitukseen.

Valtion rahoituksella rahoitetaan käyttötalouden menot, irtaimen omaisuuden hankinnat sekä sosiaalisen luototuksen lainanannon lisäykset. Kaupunki rahoittaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen käyttöön rakennettavat pitkäaikaiset investoinnit, joiden vuokrat sisällytetään sotepe toimialan käyttötalouteen. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämisvastuulla olevien palveluiden palvelutason toimiala määrittelee lakiin perustuen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvio on laadittava niin, että vuosikate kattaa poistot. Toiminnan ja investointien rahavirta ei voi olla negatiivinen. Lisäksi on huomioitava lainsäädännön säädökset kertyneen alijäämän kattamisesta: *”Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään talousarviovuotta seuraavan toisen vuoden päättyessä. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä”*. Vuonna 2023 kertynyt alijäämä tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä ja tämä tulee huomioida vuoden 2024 talousarvioehdotuksen ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmaehdotuksen laadinnassa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on talousarviossa yksi valtuustoon nähden sitova nettobudjetoitu talousarviokohta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala sekä kaksi alakohtaa: sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut sekä HUS-yhtymä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan tulee päättää talousarvioehdotuksesta viimeistään 19.9.2023.

### Sopimukset ja laskutus

Talouden eriyttämisveloitteen vuoksi kaikista Kunta-Helsingin sotepelelle tuottamista palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä tulee laatia sopimus. Samoin on laadittava sopimus kaikista sotepe kaupungille tuottamista palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä. Palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä laskutetaan tehtyyn sopimukseen perustuen. Tehtyjä sopimuksia tulee päivittää tarpeen mukaan.

### Valtion rahoituksen näkymä

12.6.2023

Valtiovarainministeriö on julkaissut hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelman 6.4.2023. Laskelma tulee tarkentumaan hallitusohjelman ja valtion talousarviovalmistelun myötä. Hyvinvointialueiden vuoden 2024 budjetoinnissa käytettävät rahoituslaskelmat vuoden 2024 osalta julkaistaan VM:n toimesta tämänhetkisten tietojen perusteella syksyllä 2023.

Kevään 2023 tilanteessa käytettävissä olevien laskelmien perusteella Helsingin saama valtionrahoitus vuonna 2024 on 2 723 miljoonaa euroa ja kasvua vuodesta 2023 vuoteen 2024 on 5,0 %. Kasvusta osa koostuu laskennallisen rahoituksen kasvusta ja osa julkisen talouden suunnitelman mukaisista uusista ja laajenevista tehtävistä (esim. hoivahenkilöstön mitoitukset, hoitotakuu). Vuonna 2024 valtion rahoitukseen sisällytetään yliopistosairaalalisä.

Hyvinvointialue	2023	2024	2025	2026
Helsinki	2 593	2 723	2 820	2 930

Hyvinvointialue	2023	2024	2025	2026
Helsinki	5,4 %	5,0 %	3,6 %	3,9 %

HUS TAE 2024 raami

Kaupunginhallitus käsittelee HUS-raamia yhtymäkokousohjeistuksen yhteydessä 5.6.2023.

## Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen tuloslaskelma

Miljoonaa euroa	
	2024
Toimintatuotot	188
Toimintamenot	-2 895
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-2 707</b>
Valtion rahoitus	2 723
Rahoitustulot ja -kulut	-
<b>VUOSIKATE</b>	<b>16</b>
Poistot ja arvonalennukset	-16
Satunnaiset erät	
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>0</b>
Varausten ja rahastojen muutos	0
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ(ALIJÄÄMÄ)</b>	<b>0</b>

12.6.2023

## Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen rahoituslaskelma

<i>Miljoonaa euroa</i>		2024
<b>Toiminnan rahavirta</b>	Vuosikate	16
	Satunnaiset erät	
	Tulorahoituksen korjaukset	
<b>Investointien rahavirta</b>	Investointimenot	-15
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	1
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>		<b>2</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		
<b>Antolainauksen muutokset</b>	Antolainasaamisten lisäykset	-1,8
	Antolainasaamisten vähennykset	0,6
<b>Lainakannan muutokset</b>	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	
	Oman pääoman muutokset	
	Muut maksuvalmiuden muutokset	
<b>Rahoituksen rahavirta</b>		<b>-1,2</b>
<b>Vaikutus maksuvalmiuteen</b>		<b>0,8</b>

## Sotepe-uudistukseen liittyvät Kunta-Helsinkiä koskevat erillislinjaukset

Vuoden 2023 aikana valtio on täsmentänyt linjauksiaan hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista ja toiminnoista. Lisäksi kaupungin sisäisessä valmistelussa on lainsäädännön perusteella vielä tarkennettu Kunta-Helsingin sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan vastuulla olevia toimintoja. Edellä kuvatusta johtuen on vuoden 2023 aikana tunnistettu toimintoja, jotka on joko siirretty Kunta-Helsingille tai joita Kunta-Helsinki ostaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tuottamana. Kunta-Helsingin osalta nämä menot ja määrärahatarpeet huomioidaan vuonna 2023 teknisinä ylityksinä ja vuoden 2024 talousarviovalmistelussa raamin ulkopuolisina erinä. Kaikista sotepeen tuottamista palveluista on tehty yhteistyösopimus, jossa määritellään myös laskutusperusteet.

Kevääseen 2023 mennessä tunnistetut Kunta-Helsingin rahoitusvastuulla olevat toiminnot ovat:

- Sammutusvesisopimus HSY:n kanssa
- Hautauspalvelut
- Asumisneuvonta

12.6.2023

---

- Väestönsuojelu
- Kehitysvammaisten iltapäivätoiminta

Sammutusvesisopimus siirtyy vuoden 2023 aikana sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta kaupunkiympäristön toimialalle.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tuottaa Kunta-Helsingille hautauspalvelut, asuminneuvontapalvelun sekä väestönsuojelun palveluja. Kaupunginkanslia vasta näiden palvelujen kustannuksista. Asumisneuvontapalveluun saadaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) avustusta ja kunnan vastuulla on omavastuuosuus.

Vuoden 2023 aikana on selvitetty palvelukeskusten tilojen käyttöä ja kustannusten jakamista toimialojen kesken. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on vuokrannut palvelukeskukset käyttöönsä ja tiloja käyttävät omaan toimintaansa kulttuurin ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialat. Tilat on suunniteltu yhteiskäyttöön. Nämä vuokratkustannukset huomioidaan vuoden 2024 talousarviossa raamin ulkopuolisena eränä. Mikäli Sotepen tiloja käyttävä Kunta-Helsingin toimiala luopuu tilojen käytöstä, vuokratkustannus siirretään pois toimialan budjetista seuraavan vuoden talousarviovalmistelussa.

Vuoden 2023 talousarvioon perustettiin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle uusi valtuustoon nähden sitova nettobudjetoitu talousarviokohta, johon kohdistettiin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta kaskon sotevelle tuottamien palvelujen tulot. Kaupunginhallituksen 7.3.2022 tekemän päätöksen (§ 179) mukaisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimiala (kasko) huolehtii oppilashuollon psykologien ja kuraattorien palvelujen tuottamisesta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Lisäksi on nähty tarkoituksenmukaisena, että kasko tuottaa myös kehitysvammaisten lomatoiminnan palvelut. Talousarvion 2023 valmisteluvaiheessa oli vielä käsitys, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaisi ja Sotepe maksaisi kaskolle myös kehitysvammaisten iltapäivätoiminnan, joka on talousarvion vahvistamisen jälkeen kuitenkin päätetty pitää Kunta-Helsingin järjestämisvastuulla. Kunta-Helsinki saa täten myös iltapäivätoimintaa myönnettävän valtionavustuksen. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vuoden 2024 talousarviossa tähän tarkoitettu menomääräraha siirretään vuoden 2024 talousarviossa talousarviokohdalle 2 10 01 Kaupungin tuottamat palvelut. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämisvastuulla olevien palveluiden palvelutason määrittelee ko. toimiala lakiin perustuen.

Kaupunginkanslian ja sosiaali-, terveys- pelastustoimialan välille on laadittu yhteistyösopimus kaupunginkanslian sotevelle tuottamista kaupunkiyhteisistä palveluista ja tietojärjestelmistä. Vuoden 2023 sopimuksessa kanslian kustannukset jyvitettiin sotepe-toimialalle joko henkilöstömäärän tai käyttömenojen suhteessa. Vuoden 2023 aikana näitä perusteita on tarkennettu vuoden 2024 sopimusta varten laatimalla kanslian osastojen palvelunkuvaukset sekä yksityiskohtaisemmat vyörytysperusteet. Kunta-Helsingin järjestämisvastuulla olevien palveluja tai toimintoja on kartoitettu vuoden 2023 sopimusta yksityiskohtaisemmin.



12.6.2023

---

## Sotepe-toimialaa koskevat erillislinjaukset

Huolimatta siitä, että sosiaali-, terveys- pelastuspalvelujen rahoitus tulee valtiolta, Helsinki on yksi kaupunki ja raamin ja laatimisohjeiden 2024 linjaukset velvoittavat myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa.

Sotepe-toimialaa koskevat linjaukset:

- Kertapalkitseminen
- Työmatkaetu
- Liikunta- ja kulttuurietu
- Palkkakehitysohjelma
- Työterveyshuollon kustannusten budjetointi
- Työkyvyttömyyseläkemaksut
- Osatyökykyisten määräraha
- Valmiuslain mukainen kunnan varautumisen budjetointi

Kaupunginhallitus päätti kaupungin uuden vuokramallin käyttöönotosta 3.10.2022. Tuolloin todettiin, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan osalta vuokramuutoksen käyttöönotto arvioidaan erikseen. Vuoden 2022 lopulla sovittiin, että vuokrat veloitetaan uuden vuokramallin mukaisesti vuonna 2023, mutta vuoden 2023 lopussa lähetetään hyvityslasku, jos valtiolta ei saada lisärahoitusta. On tarkoituksenmukaista, että kaikki kaupungin toimialat ovat samassa vuokramallissa ja vuoden 2024 alusta lukien uusi vuokramalli otetaan käyttöön myös sotepe-toimialalla.

Osana sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen talousarvioehdotusta on esitettävä valtion ohjeistuksen mukainen esitys vuosien 2025–2028 investointisuunnitelmaksi, joka kytkeytyy sotepe:n eriytetyn talousarvion investointiosaan. Investointisuunnitelmaesitykseen on sisällytettävä tiedot investoinneista ja investointeja vastaavista sopimuksista erikseen sosiaali- ja terveydenhuollosta ja pelastustoimesta. Investointeja vastaavia sopimuksia ovat esimerkiksi pitkäaikaiset vuokrasopimukset sekä sitoumukset useampaa vuotta koskeviin sopimuksiin, esimerkkinä tietojärjestelmä-hankkeet. Suunnitelmassa tulee esittää myös omaisuuden luovutukset.

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys toimitetaan talousarvion vahvistamisen jälkeen valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä.

12.6.2023

---

## Linjauksia vuoden 2024 talousarvioehdotusten valmisteluun

Vuoden 2023 kustannustason talousarviota korkeamman kasvuennusteen huomioiminen raamissa 2024

Valtiovarainministeriön ennuste vuoden 2023 peruspalvelujen hintaindeksin kasvuksi on raamin 2024 valmistelutilanteessa selvästi korkeampi (5 %) kuin talousarvion 2023 valmistelutilanteessa syksyllä 2022 (3,8 %).

Vuoden 2024 talousarvioehdotusta valmisteltaessa otetaan huomioon vuodelle 2023 ennustettu kustannustason kasvun nopeutuminen vastuuperiaatteen mukaista kaupunkitason kokonaismenotaso valmisteltaessa.

Kaupunkitasoisessa kokonaisraamissa 2024 on huomioitu vuoden 2023 kasvaneen kustannustason muutoksen perusteella 1,2 %-yksikön kasvu, eli hieman yli 26 milj. euroa, vuoden 2024 kaupunkitasoisen kokonaisraamin tasoa kasvattavasti.

Elinvoima- ja työllisyydenhoidon toimintojen organisaatiomuutokseen varautuminen

Helsingin elinvoima- ja työllisyydenhoidon toimintojen mahdollisen uudelleenorganisoinnin tavoitteena on luoda tarkoituksenmukainen organisaatio, joka kehittää kaupunkistrategian mukaisesti Helsinkiä osaajille ja yrityksille houkuttelevana kaupunkina ja vahvistaa helsinkiläisten todennäköisyyttä työllistyä.

Elinvoima- ja työllisyydenhoidon toimintojen mahdollista uudelleenorganisointumista ennakoiva selvitysvaihe on kesken ja etenee seuraavassa aikataulussa:

- Selvitysprosessin ohjausryhmän esitys kaupungin johtoryhmälle 31.5.2023 mennessä
- Päätökset ratkaisusta syksyllä 2023 ja valmistelu vuoden 2024 aikana

Uudistuksen vaikutuksia talousarviorakenteeseen 1.1.2025 (jolloin kuntien tehtävät työllisyyden hoidon osalta laajenevat merkittävästi) ei voida vielä kuvata. Näkymä Helsingissä toteutuvasta elinvoima- ja työllisyydenhoidon toimintojen organisoitumistavasta tarkentuu vähitellen kevään ja alkusyksyn 2023 aikana.

Siten taloussuunnitelmakauden 2024-2026 vuodelle 2025 ei toteuteta talousarvioon 2024 muutoksia talousarviorakenteeseen. Elinvoima- ja työllisyydenhoidon toimintojen organisoitumistavan selkeydyttyä vuoden 2025 talousarvion rakenteeseen tulee ratkaisusta riippuen muutoksia.

12.6.2023

---

Talousarvion 2024 taloussuunnitelmavuosi 2025 toteutetaan siten, että nykyiseen elinkeino-osaston organisaatorakenteeseen budjetoidaan vuodelle 2025 työllisyyden toiminnan volyymin lisäys (menot ja tulot). Samoin huomioidaan vuodelle 2025 työmarkkinatuen kuntaosuuden ja valtionosuustulojen arvioidut muutokset.

#### Kotoutumislain mukaisen toiminnan korvaukset ja menojen budjetointi

Vuoden 2023 alusta valtion kotoutumislain 45§:n mukaiset laskennalliset korvaukset (valtionavustukset) korvataan erikseen kunnille ja erikseen hyvinvointialueille. Vuoteen 2022 saakka laskennalliset korvaukset on Helsingin kaupungin osalta tuloutettu sosiaali- ja terveystoimialalle, ja lain mukaista toimintaa on toteutettu ilman kokonaiskoordinoitua.

Vuodesta 2023 alkaen kunnalle tulevat laskennalliset korvaukset ohjataan suoraan kaupunginkanslian tuloiksi. Vuodesta 2025 alkaen kotoutumislain kokonaisuudistuksen myötä Helsingin kaupungin kokonaisvastuu kotouttamisesta laajenee huomattavasti. Laskennallisten korvausten mukainen toiminta tulee ottaa huomioon jo uudistuksen valmistelussa sekä kaupunginkansliassa, että toimialoilla.

Kaupunginkanslian tulee huolehtia omassa vuoden 2024 talousarviovalmistelussaan korvausten ohjaamisesta lain ja kaupungin strategian mukaiseen toimintaan ja sen kokonaiskoordinoinnista vuoden 2024 toimintasuunnitelmassa.

#### Asuntotuotannon toimintakatteen asettaminen

Kaupunginkanslia ja kaupunkiympäristön toimiala ovat alkuvuodesta 2023 yhdessä käyneet läpi asuntotuotanto-talousarviokohdan toimintakatteen asettamisen periaatteet. Jatkossa asuntotuotanto-talousarviokohdan toimintakate muodostetaan realistisesti arvioitujen toimintamenojen kehityksen ja tuotanto-ohjelman mukaisesti valmistuvasta asuntotuotannosta tuloutettavien rakennuttamispalkkioiden perusteella.

#### Talvihoidon rahoitusmallin selvittäminen

Kaupunkiympäristön toimiala on yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa teettänyt ulkopuolisen konsulttiselvityksen talvihoidon uudesta vastuuperiaatteen mukaisesta rahoitusmallista, joka tasaisi epätasaisten lumivuosien kustannusvaikutuksia ja vähentäisi paineita säästää ylittyneitä kustannuksia muusta ylläpidosta.

Konsulttiselvityksen mukaan yleisten alueiden talvihoidon budjetointi on kuluvana vuonna alle keskimääräisen lumitalven edellyttämien määrärahojen. Vuoden 2024

12.6.2023

---

talousarvioehdotuksessa kaupunkiympäristön toimialan tulee korjata talvikunnossapidon budjettivaraus ns. normaalitalven varalle.

Selvityksen mukaan poikkeuksellisen runsaslumisen talven edellyttämää lisämäärärahaa ei ole mahdollista kattaa täysimääräisesti kaupunkirakenne-talousarviokohdan sisältä.

Yleisten alueiden ylläpidon määrärahat (ml. talvihoidon määrärahat) siirretään omalle bruttobudjetoidulle talousarviokohdalle. Tämän seurauksena yleisten alueiden määrärahojen kehittyminen on nykyistä läpinäkyvämmiin seurattavissa vuosittain talousarviosta ja tilinpäätöksistä. Tulosbudjetin käsittelyssä on jatkossa esitettävä ja hyväksyttävä ennakkoon myös talouden sopeuttamistoimenpiteet, joihin ryhdytään poikkeuksellisen lumisen talven edellyttämien muiden toimenpiteiden käyttöönoton seurauksena.

#### HSL-kuntayhtymän maksuosuus

Helsingin kaupungin HSL:n TTS 2024-2026:sta antaman lausunnon tulee olla yhteneväinen raamin lähtökohtiin, jonka mukaisesti kaupungin HSL:lle maksaman kuntasuuden kasvu tulee olla yhteensovitettavissa kaupunkitasoiseen kokonaisraamiin 2024 (sen jälkeen, kun on otettu huomioon edellisten vuosien ali- tai ylijäämien käsittely).

#### Vuonna 2023 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet, toimintatavan muutos

Vuoden 2023 talousarvion noudattamisohjeissa todettiin tarve muuttaa käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettävien ylitysoikeuksien käytäntöä. Kaupunginkanslia on yhteistyössä Kaupunkiympäristön toimialan kanssa valmistellut seuraavat muutokset investointien käsittelyyn.

Toimialojen tulee 27.9.2023 mennessä arvioida investointiohjelmassa 2023 olevat hankkeet, joiden toteutusedellytykset eivät täyty kuluvana vuonna mm. urakan valmistelun viivästymisestä johtuen. Toimialat ohjelmoivat nämä hankkeet uudelleen seuraavan vuoden investointiohjelmaan kesäkuussa annetun raamin 2024 päälle. Vuodelta 2023 ao. hankkeet nollataan ennusteessa. Ylitysoikeutta voidaan edelleen hakea loppuvuoden yllätyksellisille muutoksille.

Talonrakennushankkeet budjetoidaan vuodesta 2024 alkaen todellisella arvioidulla vuosikustannuksella. Suunnittelussa otetaan käyttöön koontihanke, jolle budjetoidaan kaikkien rakennushankkeiden takuuajaiset vastuut.

12.6.2023

---

## Kertapalkitseminen

Kertapalkitsemisen peruskiintiöön varataan Kunta-Helsingin toimialojen, virastojen ja liikelaitosten talousarvioehdotuksissa määräraha, joka on suuruudeltaan 1,5 % henkilöstön vuotuisesta säännöllisen työajan palkkasummasta. Tämän lisäksi kertapalkitsemista voidaan loppuvuodesta kasvattaa 1,0 %, mikäli toimintamenot ja erikseen määritetty rahoitusehto sen mahdollistavat. Kokonaisuudessaan vuoden kertapalkitseminen voi olla enintään 2,5 prosenttia toimialan tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta.

Sotepe-toimiala voi talousarvioehdotuksessaan poiketa edellä mainitusta Kunta-Helsingin jaosta kuitenkin siten, että kokonaisuudessaan vuoden kertapalkitseminen voi olla enintään 2,5 prosenttia toimialan tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta.

Palkkasummapohjaan huomioidaan vain palkkasumma, joka maksetaan organisaation oman henkilöstön palkkoina. Kertapalkkioihin käytettävän rahamäärän kasvattaminen on sidottu toimialakohtaisiin rahoitusehtoihin ja talouden ennustamisen ajankohtaan. Liikelaitoksissa rahoitusehto voi toteutua talousarvion ja tulosbudjetin mukaisen liikeylijäätavoitteen erikseen määritellyn ylitystason ylittämisestä. Liikeylijäätavoitteen lisäksi liikelaitoksissa otetaan huomioon myös muut talousarvion ja tulosbudjetin tuottavuustavoitteet.

## Työmatkaetu

Työmatkaetu 240 €/hlö budjetoidaan toimialoittain. Kustannukset lasketaan koko henkilöstömäärällä. Edun lisäksi budjetoidaan 2 %:n suuruinen palvelumaksu.

## Liikunta- ja kulttuurietu

Liikunta- ja kulttuurietu 200 €/työntekijä budjetoidaan toimialoittain. Kustannukset lasketaan koko henkilöstömäärälle. Etu on jatkossa pysyväisluontoinen. Edun lisäksi budjetoidaan 2 %:n suuruinen palvelumaksu.

## Palkkakehitysohjelma

Palkkakehitysohjelman valmistellaan myös talousarvioehdotukseen 2024. Palkkakehitysohjelma budjetoidaan Kunta-Helsingin osalta keskitetysti. Sotepe-toimiala budjetoi oman palkkakehitysohjelmansa. Palkkakehitysohjelman tarkoituksena on helpottaa työvoiman saatavuutta aloilla, joilla on suurin henkilöstöpula.

12.6.2023

---

## Työterveyshuollon kustannusten budjetointi

Helsingin työterveyshuollon laatukilpailutus eteni päätöksenteossa kesäkuussa 2022 ja hankintailmoitus julkaistiin syyskuussa 2022. Kilpailutuksen neuvottelut käytiin marraskuun 2022 ja tammikuu 2023 välillä ja tarjouspyyntö julkaistiin tammikuussa 2023. Kilpailutus keskeytettiin 6.2.2023, koska tarjouksia ei saatu. Uusi markkinavuoropuhelu on käynnistetty maaliskuussa 2023. Vuodelle 2024 toimialojen, virastojen ja liikelaitosten talousarvioehdotuksiin budjetoiva työntekijäkohtainen kustannusarviovaraus on ilmoitettu TA-tietopohjassa (Teams).

## Työkykyjohtamisen muutokset

### Työkyvyttömyyseläkemaksut

Keva on kohdentanut Helsingin kaupungille palkkaperusteisen eläkemaksun, johon sisältyy työkyvyttömyyseläkemaksu. Helsingin kaupunki on aiemmin kohdentanut maksun tasaprosentilla toimialoille, liikelaitoksille ja virastoille. Tästä on seurannut, että osa toimialoista, liikelaitoksista ja virastoista on maksanut omaan aiheuttamisperusteeseen nähden suurempaa, osa pienempää työkyvyttömyysmaksun osuutta riippumatta todellisesta aiheuttamisperusteesta.

Helsingin kaupungin työkykyjohtamista ollaan vahvistamassa. Yhtenä toimenpiteenä on työkyvyttömyyskustannusten näkyvyyden lisääminen johtamisen vahvistamiseksi. Jatkossa Helsingin kaupunki kohdentaa työkyvyttömyyseläkemaksuosuuden suoraan toimialoille ja liikelaitoksille aiheuttamisperusteiden mukaisesti. Sotepen työkyvyttömyysmaksut budjetoidaan keskimääräisen %:n mukaan. Samoin virastot ja pienet liikelaitokset (esim. TyHe) tulevat saamaan keskimääräisen prosentin työkyvyttömyyskustannusten budjetoimiseen. Kunta-Helsingin työkykyriskivastuun alaiset lakkautetut organisaatiot (mm. vuonna 2024 HKL) budjetoidaan keskitettyihin henkilöstömenoihin (TA-kohta 15002).

Keva on tuottanut budjetointia varten arvion vuoden 2024 työkyvyttömyyseläkekustannuksista, joka perustuu vuoden 2022 palkkasummaan. Kanslian Henkilöstöosasto tuottaa Kevan arvion pohjalta ohjeen budjetoitavista summista vuodelle 2024 (summat vahvistuvat, kun Helsinki on toimittanut tulorekisteriin / Kevaan vahvistetun palkkasumman 2022 ja kun Kevan omat ohjeet työkyvyttömyysmaksuprosenteista vahvistuvat) TA-tietopohjaan (Teams). Toimialat ja liikelaitokset huomioivat työkyvyttömyyseläkemaksun omassa talousarvioehdotuksessaan.

### Osatyökykyisten määräraha

12.6.2023

---

Helsingin kaupunki vahvistaa työkykyjohtamistaan strategiakauden 2022-2025 aikana. Yhtenä toimenpiteenä halutaan tukea osatyökykyisten henkilöiden mahdollisuuksia työskennellä työrajoitteensa mukaisesti. Helsingin kaupungin nykyiset rakenteet ja rahoitusmallit eivät mahdollista riittäväällä tavalla osatyökykyisten työllistämistä perushenkilöstömitoituksen lisäksi. Osatyökykyisten työmahdollisuuksia halutaan lisätä varhaisessa vaiheessa, jotta voidaan välttää täysi työkyvyttömyys. Tätä varten muodostetaan rahoitusmalli ”osatyökykyisten määräraha”, jota toimialat ja liikelaitokset voivat käyttää uusien osa-aikaisten tai osatyökykyisten ratkaisujen löytämiseen.

Kanslian Henkilöstöosasto laatii vuosittain ohjeen budjetoitavasta osatyökykyisten määrärahasta, joka perustuu kunkin toimialan ja liikelaitoksen työkyvyttömyysriskiin ja tavoiteltuun osatyökykyratkaisujen määrään. Toimialat ja liikelaitokset huomioivat kulun vuosittaisessa talousarvioehdotuksessaan. Budjetoitavat summat esitetään TA-tietopohjassa (Teams). Osatyökykyisten määrärahan käyttö tullaan ohjeistamaan henkilöstöhallinnolle syksyn 2023 aikana.

#### Työvoiman saatavuus / vieraskieliset työntekijät

Kehitetään työyhteisöjen vastaanottovalmiuksia ja vieraskielisten työntekijöiden kielenoppimisen tukea. Vuonna 2024 vastaanottovalmiuksien ja kielen oppimisen tuen mallin kehittäminen ja pilotointi kustannetaan keskitetysti. Toimialat varautuvat omissa budjeteissaan rahoittamaan vieraskielisten työntekijöiden henkilökohtaisen kielenoppimisen suunnitelman mukaiset kielikoulutuskustannukset 500-1500e/hlö. Lisäksi toimialat varautuvat rahoittamaan työyhteisökohtaiset valmennukset arviolta n. 2000-5000e/ valmennusryhmä riippuen valmennuksen laajuudesta ja työyhteisön tarpeista

#### Työsuhdeasunnot

Ulkomailta rekrytoitaville työntekijöille järjestetään niin sovittaessa työsuhdeasunnot työnantajan toimesta. Vastaanottava toimiala varautuu budjetissaan maksamaan kustannukset tähän tarkoitukseen varatuista asunnoista niiden tyhjänä olon ajalta.

#### Valmiuslain mukainen kunnan varautumisen budjetointi

Helsingin kaupunkikonsernin merkittävien riskien arvioinnissa (2023) muutokset kansainvälisessä turvallisuustilanteessa tunnistettiin merkittävimäksi riskiksi kaupungin toiminnalle. Osana valmiuslain mukaista kunnan varautumisen toimintaa kaupungin toimijoiden tulee laatia toiminnalleen kaupungin valmiusohjeen mukaiset valmiussuunnitelmat. Helsingin kaupunkikonsernin poikkeusoloja koskevan valmiuden parantaminen toteutetaan osana talousarvion 2024 ja taloussuunnitelmakauden 2024-2026 toimeenpanoa.

12.6.2023

---

Toimialat, liikelaitokset ja kaupungin valmiuden kannalta keskeiset konserniyhtiöt vastaavat valmiussuunnitelmansa ylläpidosta sekä turvallisuusympäristöön liittyvien muutosten vaikutusten arvioinnista sekä tähän liittyvien kehitystarpeiden tunnistamisesta.

Toimialojen tulee taloussuunnitelmakaudella 2024-2026 varautua kaupungin poikkeusolojen johtamipaikkakokonaisuuden konseptointiin ja toteuttamiseen siten, että vuosina 2024-2026 toteutetaan riittävien johtopaikkojen perustaminen sekä näihin tarvittavat perusparannukset. Johtopaikkojen kunnostustyöt ja varustelu toteutetaan taloussuunnitelmakaudella osana toimialojen vuosittaista talouden ja toiminnan suunnittelua (alustava arvio á 0,5m€ / johtamiskeskus).

Muu toimialojen ja liikelaitosten valmiussuunnitelmien mukainen varautuminen toteutetaan osana toiminnansuunnittelua ja toteutetaan toimialojen määrärahojen puitteissa sekä vastuuperiaatteen mukaisessa kaupunkitasoisessa kokonaisuudessa.

#### Innovaatio- ja elinvoimatoiminta

Vuodesta 2023 alkaen Helsingin kaupungin innovaatorahaston myöntövaltuutta on leikattu. Rahastosta voidaan jatkossa myöntää hanketoimintaan 1,5 milj. euroa vuodessa.

Innovaatorahaston käyttöön tehtyjen muutosten myötä kaupungin elinkeinoperustan kasvua ja uudistumista tukevien elinkeino- ja innovaatiopoliittiset tavoitteiden riittävä resursointi varmistetaan osana Helsingin kaupungin elinvoima- ja työllisyydenhoidon toimintojen uudelleenjärjestelyn valmistelua ja toteutusta.

Elinvoima- ja työllisyydenhoidon toimintojen uudelleenjärjestelyn tuloksena syntyvät organisaatoratkaisut tulevat voimaan 1.1.2025.

#### Kaupunkiyhteinen tuottavuustavoite

Kaupunkistrategian mukaisesti käyttötalousmenojen kasvua ohjaa kaupunkiorganisaationa itsellemme asettamaan tuottavuustavoite 0,5 prosenttiyksikköä. Toimialojen lautakuntien (ei Sotepe-toimiala ja -lautakunta) ja kanslian tulee sisällyttää osaksi vuoden 2024 talousarvioehdotusta kaupunkiyhteinen toiminnan tavoite: kaupungin toimintojen tuottavuutta parannetaan digitalisaation, tilatehokkuuden ja prosessitehokkuuden keinoin sekä toimialakohtaiset mittarit kaupunkistrategian 0,5 % tuottavuustavoitteen toteuttamiseksi.



12.6.2023

---

### Arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön pääomitus

Kaupunginhallitus hyväksyi 29.3.2021 § 225 valtion ja kaupungin välisen yhteistyösopimuksen, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö ja kaupunki olivat tehneet 24.3.2021 uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon edistämiseksi.

Arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen pääomatavoitteeksi on sovittu yhteensä 150 miljoonaa euroa, josta valtion ehdollinen pääomitusosuus on 60 miljoonaa euroa, kaupungin vastaavasti 60 miljoonaa euroa ja yksityisen rahoituksen osuus 30 miljoonaa euroa. Vuosittaiset pääomituserät valmistellaan osana kunkin vuoden talousarviosuunnittelua. Kevään 2022 valmisteluvaiheen arvion mukaan kaupungin pääomituserät olisivat olleet 2 miljoonaa euroa vuonna 2023, 13 miljoonaa vuonna 2024, 10 miljoonaa vuonna 2025 ja 35 miljoonaa vuonna 2026. Pääomitus aikatauluun arvioidaan tulevan muutoksia, joista kaupunki neuvottelee parhaillaan valtion kanssa. Kevään 2023 valmisteluvaiheen arvion mukaan kaupungin pääomituserät aikaistuvat vuoden takaisesta arviosta ja ovat 2 miljoonaa euroa vuonna 2023, 30 miljoonaa vuonna 2024 ja 28 miljoonaa vuonna 2025.

### Arkkitehtuuri- ja designmuseon (ADM) kiinteistöosakeyhtiö

Arkkitehtuuri- ja designmuseorakennuksen toteuttamista on perustettu kiinteistöosakeyhtiö, jonka valtio ja Helsingin kaupunki omistavat samansuuruisin osuuksin (Khs 20.6.2022 § 461). Alkuperäisen suunnitelman mukaisesti kiinteistöosakeyhtiön tarkoitus oli vastata museorakennuksen suunnittelusta ja kiinteistöosakeyhtiö oli tarkoitus myydä kiinteistösijoittajalle, joka olisi vastannut rakennushankkeen toteuttamisesta ja jäänyt museorakennuksen omistajaksi. Jatkoselvitysten perusteella esitettyä toteutusmallia ei nähdä kuitenkaan toimivana ratkaisuna, ja rakennushankkeelle neuvotellaan valtion kanssa uutta toteutusmallia. Asian valmistelu jatkuu vuoden 2023 aikana.

### Joidenkin kaupungin myöntämien avustusten siirto talousarviokohtien välillä

Kaupunki maksaa avustuksia ja sopimukseen perustuvia korvauksia tytär-, osakkuus- ja muille yhteisöille useilta eri talousarviokohdilta. Talousarviokohtajakoa yhdenmukaistetaan ja selkiytetään yhteisöjen avustusten sekä korvausten valmistelun, päätöksenteon ja omistajaohjauksen osalta.

Talousarviokohdalle 1 50 03 Maksuosuudet, korvaukset ja jäsenmaksut, kaupunginkanslian käytettäväksi varataan aiempien konserniohjauksessa elinvoima- ja markkinointialan yhteisöjen avustus- ja korvausmäärärahojen lisäksi määrärahat pormestarin omistajaohjauksessa oleville Korkeasaaren eläintarhan säätiölle ja Stadion-säätiölle.

12.6.2023

---

Talousarviokohdalle 2 10 03 Korvaukset ja avustukset varataan jatkossa konserniohjauksessa koulutus- ja kulttuuriyhteisöryhmään kuuluvan Helsingin seudun kesäyliopistosäätiön avustus.

Talousarviokohdalle 3 10 08 Palvelut ja luvat varataan avustus Helsingin kaupungin 450-vuotistaiteilijatalosäätiölle sekä Y-säätiölle, jotka kuuluvat konserniohjauksessa asunnot-ryhmän yhteisöihin.

Talousarviokohdalle 4 10 01 Kulttuuri ja vapaa-aika varataan jatkossa Suomen urheilumuseosäätiön avustus. Kyseinen yhteisö ei ole lainkaan kaupungin määräysvallassa.

Talousarviokohdalle 4 10 03 Liikunnan laitosavustukset varataan Vuosaaren Urheilutalolle nykyisen laitosavustuksen lisäksi kaupungin kanssa sovittu korvaus Mosaikkitorin pysäköintilaitoksen autopaikkojen hoito- ja rahoitusvastikkeista.

12.6.2023

---

#### 4. TALOUSARVIOALOITTEET

Lauta- ja johtokuntien on käsiteltävä talousarvioaloitteista annettavat lausunnot samanaikaisesti talousarvioehdotusten kanssa. Lausunnoissa on selvitettävä, miten aloitteessa esitetyt toimenpiteet on otettu huomioon talousarvioehdotuksessa.

Lausunnossa on yksiselitteisesti mainittava, kuinka paljon aloitteessa esitetty toimenpide lisää tai vähentää määrärahojen tarvetta ja onko nämä sisällytetty hallintokunnan talousarvioehdotukseen. Vastaavasti on ilmoitettava toimenpiteen vaikutukset suoritemääriin sekä sisältyvätkö muutokset talousarvioehdotukseen.

12.6.2023

---

## 5. TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT

Lautakunnat ja johtokunnat valvovat, että niiden alainen toiminta on kaupunkistrategian ja talousarvion sekä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden mukaista. Hallintosäännön mukaan toimialalautakunnat (10 luku 1§ 4 kohta) ja liikelaitoksen johtokunnat (11 luku 1§ 3 kohta) päättävät alaiselleen toiminnalle tulosbudjetin ja toimintasuunnitelman, jotka sisältävät talousarvioon perustuvat tulostavoitteet, tarvittavat toimenpiteet ja resurssit sekä toiminnasta kertyvät tulot ja aiheutuvat menot.

Lauta- ja johtokunnat hyväksyvät tulosbudjetit 17.1.2024 mennessä. Tulosbudjetit on lähetettävä tiedoksi sähköpostilla kaupunginkansliaan (kanslia.talousarvio@hel.fi). Tulosbudjetit on vietävä Tasku taloussuunnittelujärjestelmään.

Hallintosäännön (20 luku 2 §) mukaan tulosbudjetti ja toimintasuunnitelma laaditaan yksikköjaon mukaisesti. Yksikön päällikkö vastaa tulostavoitteiden saavuttamisesta ja tulosbudjetin toteuttamisen edellyttämistä toimenpiteistä. Lautakunnan hyväksymän tulosbudjetin tulee antaa riittävä kuva toimialan toiminnasta ja laajuudesta.

Lautakunnan tulosbudjetit esitetään vähintään palvelutasolla, mutta lautakunnan päätöstaso tulosbudjetista voidaan valmistella palvelukokonaisuustasolla. Mikäli toimialan tarpeet edellyttävät määrärahojen varaamista toimialatasoisesti, tulee tämä huomioida toimialan tulosbudjetissa.

Päättyessään tulosbudjetista lautakunta voi oikeuttaa toimialajohtajan tai muun viranhaltijan päättämään määrärahojen tarkistamisesta eri yksiköiden (palveluiden) välillä toimialan kokonaismäärärahojen puitteissa. Lautakunta päättää kokonaismäärärahojen puitteissa käyttötalouden ja investointien määrärahojen vastuhenkilöt ja heidän määrärahansa. Toimialajohtaja antaa tarvittaessa vastuuhenkilöille talousarvion ja tulosbudjetin noudattamista koskevia ohjeita.

Toimintasuunnitelmiin tulee sisällyttää tiivistelmä, joka sisältää keskeisimmät toimenpiteet vuonna 2023 strategian toteuttamiseksi sekä keskeisimmät toimialatason strategiamittarit. Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto vastaa tiivistelmäpohjan ja ohjeiden toimittamisesta toimialoille loppuvuoden 2022 aikana.

Keskushallinnon, toimialojen ja liikelaitosten tulee ottaa huomioon kaupunginhallituksen talousarviokäsittelyssä esille nousseet painotukset toimintasuunnitelmiinsa ja tulosbudjeteissaan.

Vuoden aikana kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien päättämät määrärahamuutokset, -siirrot ja ylitysoikeudet viedään talouden suunnittelujärjestelmään (Taskuun). Määrärahamuutosten pohjalta tulee myös tulosbudjetti päivittää talouden suunnittelujärjestelmiin. Ennen tulosbudjettien päivittämistä tulee keskushallinnon, toimialojen ja liikelaitosten olla yhteydessä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastoon.

12.6.2023

---

Kaupunginhallitus päätti (13.1.2020 § 13), että Helsingin kaupungin tasa-arvohankkeen tulokset ja suositukset tulee huomioida toiminnan kehittämisessä sekä toimialojen talousarvioesitysten ja käyttösuunnitelmien laadinnassa. Toimialojen käyttösuunnitelmista (tulosbudjeteista) tulee käydä ilmi, millaisin toimenpitein sukupuolittietoista budjetointia edistetään. Lisätietoa löytyy vuoden 2023 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2023–2025 -valmisteluohjeista.

12.6.2023

---

## 6. VUODEN 2024 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN VALMISTELUN AIKATAULU

Kaupunginhallitus merkitsi kokouksessaan 24.4.2023 (§ 16) tiedoksi vuoden 2024 talousarvioehdotuksen ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmaehdotuksen käsittelyjärjestyksen seuraavasti:

Lautakuntien talousarvioehdotusten päätökset	ke	13.9.2023
Kaupunginhallitus: kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2024	ma	30.10.2023
Talousarvio 2024 ehdotuksen esittely sekä julkaisu kaupunginhallituksen listalla	to	2.11.2023
Kaupunginhallitus: 1. talousarvion käsittely sekä kaupunginhallituksen esitys veroprosenteiksi vuodelle 2024	ma	6.11.2023
Kaupunginhallitus: 2. talousarvion käsittely	ma	13.11.2023
Valtuusto: päätös kunnallis- ja kiinteistöveroprosenteista vuodelle 2024 (veroprosentit ilmoitettava verohallinnolle 17.11.2023 mennessä)	ke	15.11.2023
Talousarvio 2024 julkaistaan valtuuston listalla	to	16.11.2023
Valtuuston talousarviokäsittely	ke	22.11.2023

Liite 1. Investointiraami talousarviokohdittain ja alustava investointiohjelma 2024–2033

INVESTOINTIRAAMI 2024 JA ALUSTAVA  
INVESTOINTIOHJELMA 2025-2033

	RAAMI 2024	TS2025	TS2026	Alustava 2027	Alustava 2028	Alustava 2029	Alustava 2030	Alustava 2031	Alustava 2032	Alustava 2033
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
8 Investointiosa	820 000	852 200	943 100	960 300	893 000	941 000	856 800	783 700	703 600	718 600
8 01 Kiinteä omaisuus										
8 03 Kadut ja liikenneväylät, Kylnä käytettäväksi										
8 04 Puistot ja liikunta-alueet, Kylnä käytettäväksi	280 700	311 100	328 000	301 100	258 500	281 000	273 600	258 900	245 800	235 800
8 09 Kaupunkiuudistus, Kylnä käytettäväksi										
8 10 Suuret liikennehankkeet, Kylnä käytettäväksi										
8 02 Rakennukset	312 400	303 300	308 200	344 400	337 200	364 600	329 100	297 100	252 600	251 800
8 05 Irtaimen omaisuuden perushankinta	73 800	74 100	71 100	67 200	66 300	67 200	63 300	63 800	63 500	60 000
8 06 Arvopaperit	21 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
8 07 Muu pääomatalous	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
8 08 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi	131 100	151 700	223 800	235 600	219 000	216 200	178 800	151 900	129 700	159 000

Kaupunkitasoiseen tulos- ja rahoituslaskelmaan sisältyvän HKL-liikelaitoksen investointiohjelman 10-vuotinen kokonaisraami on noin 700 miljoonaa euroa. HKL:n taloussuunnitelmavuosien 2024 ja 2025 investointitasot tulee kaupunkitasoisen alijäämärajoitteen vuoksi mitoittaa lähelle, tai alle, talousarvion 2023 mukaisia taloussuunnitelmavuosien 2024 ja 2025 investointitasoja.

12.6.2023

---

Liite 2: Alustava TA-rakenneluonnos

808 Projektialueiden infrarakentaminen, Kh:n käyt.

8 08 01 Esirakentaminen

- 8 08 01 01 Kamppi-Töölönlahti - LAKKAUTETAAN
- 8 08 01 02 Länsisatama
- 8 08 01 03 Kalasatama
- 8 08 01 04 Kruunuvuorenranta
- 8 08 01 05 Kuninkaankolmio
- 8 08 01 06 Pasila
- 8 08 01 07 Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen
- 8 08 01 08 Malmi
- 8 08 01 09 Läntinen bulevardikaupunki – UUSI KOHTA
- 8 08 01 10 Makasiiniranta – UUSI KOHTA

8 08 02 Kadut

- 8 08 02 01 Kamppi-Töölönlahti - LAKKAUTETAAN
- 8 08 02 02 Länsisatama
- 8 08 02 03 Kalasatama
- 8 08 02 04 Kruunuvuorenranta
- 8 08 02 05 Kuninkaankolmio
- 8 08 02 06 Pasila
- 8 08 02 07 Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen
- 8 08 02 08 Malmi
- 8 08 02 09 Läntinen bulevardikaupunki – UUSI KOHTA
- 8 08 02 10 Makasiiniranta – UUSI KOHTA

8 08 03 Puistot

- 8 08 03 01 Kamppi-Töölönlahti - LAKKAUTETAAN
- 8 08 03 02 Länsisatama
- 8 08 03 03 Kalasatama
- 8 08 03 04 Kruunuvuorenranta
- 8 08 03 05 Kuninkaankolmio
- 8 08 03 06 Pasila
- 8 08 03 07 Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen
- 8 08 03 08 Malmi
- 8 08 03 09 Läntinen bulevardikaupunki – UUSI KOHTA

809 Kaupunkiuudistus, Kylk käyt.

8 09 01 Malminkartano-Kannelmäki

- 8 09 01 01 Esirakentaminen
- 8 09 02 01 Kadut
- 8 09 03 01 Puistot ja liikunta-alueet

8 09 02 Malmi

- 8 09 02 01 Esirakentaminen
- 8 09 02 02 Kadut



12.6.2023

---

- 8 09 02 03 Puistot ja liikunta-alueet
- 8 09 03 Mellunkylä
  - 8 09 03 01 Esirakentaminen
  - 8 09 03 02 Kadut
  - 8 09 03 03 Puistot ja liikunta-alueet
- 8 09 04 Meri-Rastila – UUSI KOHTA
  - 8 09 04 01 Esirakentaminen
  - 8 09 04 02 Kadut
  - 8 09 04 03 Puistot ja liikunta-alueet

810 Suuret liikennehankkeet, Kylk käyt.

- 8 10 01 Kruunusillat
  - 8 10 01 01 Perushanke
  - 8 10 01 02 Liittyvä esirakentaminen
  - 8 10 01 03 Liittyvät kadut ja liikenneväylät
- 8 10 02 Kalasatama-Pasila
  - 8 10 02 01 Liittyvä esirakentaminen
  - 8 10 02 02 Liittyvät kadut ja liikenneväylät
- 8 10 03 Sömäistentunneli
  - 8 10 03 01 Sömäistentunneli
- 8 10 04 Länsi-Helsingin raitiotiet – UUSI KOHTA
  - 8 10 04 01 Liittyvä esirakentaminen
  - 8 10 04 02 Liittyvät kadut ja liikenneväylät